

Asia: VN/16276/2024

Lausuntopyyntö; Hanke ampumaratojen toiminnan turvaamiseksi ja uusien ampumaratojen perustamisen edistämiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Sujuvoittaako ehdotus ampumaratoja koskevia ympäristölupaprosesseja sekä lainsäädäntöä riittävällä tavalla ottaen huomioon hallitusohjelman mukainen tavoite 1 000 ampumaradasta vuosikymmenen loppuun mennessä?

Satakuntaliitto pitää hyvänä, että olemassa olevien ampumaratojen toiminnan turvaaminen ja uusien ampumaratojen perustamismahdollisuuksien parantaminen on nostettu esiin. Ampumaratojen riittävä määrä parantaa yhteiskunnan turvallisuutta ja on tärkeää ammunnan turvallisten harjoittelumahdollisuuksien varmistamiseksi. Ampumaratojen kehittämismahdollisuuksien huomioiminen on tärkeä osa alueidenkäytön suunnittelua ja moninaisten tavoitteiden yhteensovittamista.

Satakuntaliiton käsityksen mukaan hallitusohjelman ampumaratojen määrää koskevan tavoitteen saavuttaminen ei ole kuitenkaan riippuvainen yksin lupaprosesseista. Tavoite satojen uusien ampumaratojen perustamisesta Suomeen muutamien vuosien sisällä on kunnianhimoinen ja vaatii muun muassa sopivia maa-alueita, riittävästi rahoitusta ja aktiivista yhdistysväkeä. Helpoin tapa lisätä ampumaratojen määrää, olisi ottaa käyttöön entisiä suljettuja ampumaratoja, mutta se voi olla haastavaa muun muassa maankäytöllisistä ja ympäristösyistä. Ympäristöluparajan nostaminen 10 000:sta 100 000:een laukaukseen vuodessa voisi mahdollistaa tilanteen, jossa ympäristöhaittojen vuoksi suljettu rata voitaisiin ottaa ilmoituksella käyttöön. Säätelyä muutettaessa tulee varmistua siitä, ettei ympäristönsuojelun taso laske.

On hyvä, että kaikilta ampumaradoilta vaaditaan yhteneväisesti lupa tai ilmoitus. Satakunnan ampumaradoilla lupatilanne on varsin hyvä, mutta valtakunnallisesti on paljon ampumaratoja, joiden toiminta on jatkunut vanhalta pohjalta, vaikka lainsäädäntö velvoittaa hakemaan ympäristölupaa.

Lupamenettelyn muuttamista enemmän ampumaratojen kehittämistä, perustamista ja lupatilanteen ajan tasalle saattamista voisi palvella ampumaratojen ylläpitäjien tukeminen muulla tavoin. Riippumatta siitä, edellytetäänkö ampumaradalta lupaa vai ilmoitusta, radan ylläpitäjän on huolehdittava radan turvallisuudesta ja ympäristönsuojelusta, mikä voi olla toiminnan ylläpitäjälle haasteellista osaamisen tai resurssien näkökulmasta. Tilanne ei kuitenkaan muutu lupamenettelyjä muuttamalla, mikäli turvallisuuden ja ympäristönsuojelun tasosta ei tingitä. Ampumaratojen ylläpitäjiä voitaisiin tukea parhaiten ampumaratojen ympäristölupahankkeen kaltaisella asiantuntija-avulla sekä mahdollisilla muilla tukitoimilla, kuten esimerkiksi avustusjärjestelmällä, joka kohdistuisi esimerkiksi ampumaratojen ympäristönsuojelutilanteen selvittämiseen tai parantamiseen.

Onko ympäristönsuojelulakia tarpeen soveltaa ehdotuksen mukaisesti ampumaratalain soveltamisen ohella?

Lupien myöntämisen ja valvonnan siirtäminen Poliisihallitukselle ei Satakuntaliiton näkemyksen mukaan edistä hankkeen tavoitteiden saavuttamista koskien ympäristönsuojelua. Ampumaratojen toiminnalla voi olla ympäristöönä moninaisia vaikutuksia, joiden ehkäiseminen ja lieventäminen on huomioitava lupaprosessissa. Ampumaratojen luvittaminen edellyttää siten asiantuntemusta useista ympäristönsuojelunäkökohdista, kuten muun muassa maaperään, pohjavesiin, vesistöihin, ympäröivään asutukseen ja maankäyttöön liittyvistä tekijöistä. Näiden osa-alueiden lupamenettelyihin liittyvä asiantuntemus on ympäristölupaviranomaisilla kunnissa ja 1.1.2026 aloittavassa Lupa- ja valvontavirastossa. Poliisihallituksella ei ole vastaavia tehtäviä.

Lupakäsittelyn sujuvuus, kustannustehokkuus ja yhdenmukaisuus sekä tarvittava asiantuntemus varmistetaan parhaiten silloin, kun eri toimintojen ympäristölupakäsittelyt hoidetaan saman organisaation sisällä. Ampumaratojen ympäristölupahankkeen puitteissa havaittu valtakunnallisesti merkittävä vaihtelevuus ympäristölupaviranomaisten tulkinnassa lainsäädännöstä on ratkaistavissa siirtämällä ampumaratoja koskeva ympäristöluvitus ja -valvonta valtion ympäristönsuojeluviranomaisen hoidettavaksi, jolloin voidaan kustannustehokkaimmin varmistaa myös viranomaisen ympäristönäkökohtia koskeva asiantuntemus ja resurssit.

Satakuntaliiton näkemyksen mukaan luonnoksessa hallituksen esitykseksi ei ole riittäviä perusteluja lupamenettelyjen muuttamiselle esitetyllä tavalla. Perusteluna ampumaratojen luvituksen siirtämiseksi kokonaisuudessaan Poliisihallituksen tehtäväksi käytetään luvan hakijan ja ilmoittajan hallinnollisen taakan keventämistä ja lupaprosessin selkeyttämistä. Muutosten perustelut vaativat tältä osin täydentämistä, sillä monet erilaiset, myös yhdistysten ylläpitämät toiminnot vaativat useampia lupia, eivätkä ampumaradat siten ole poikkeus normaaleista käytännöistä. Luvan hakijalle ja ilmoittajalle näyttäytyisi myös sekavana se, että ympäristönsuojelua koskevien näkökohtien osalta sovellettaisiin sekä ampumaratalakia että ympäristönsuojelulakia.

Epäselväksi jäävät myös perustelut ympäristöluparajan nostamiseksi kymmenkertaiseksi 10 000:sta 100 000:een laukaukseen vuodessa. Säännöskohtaisissa perusteluissa ei ole esitetty minkäänlaisia

perusteluja tälle 3§ koskevalle muutokselle. Valtaosalla suomalaisista ampumaradoista laukausmäärät ovat alle 100 000 vuodessa. Esimerkiksi Satakunnan 37:sta ampumaradasta tällä hetkellä puolustusvoimien radan lisäksi vain kahdella ampumaradalla laukausmäärä ylittää 100 000. Sääntelyn muutos koskisi siten suurinta osaa ampumaradoista.

Aineistossa tuodaan esiin ongelmana myös se, että ilmoitukseen on vaadittu lähes vastaavat selvitykset kuin ympäristölupaan vaaditaan. Selvitysten edellyttäminen liittyy siihen, että vähäisilläkin ampumaradoilla voi olla sellaisia ympäristövaikutuksia, jotka edellyttävät toiminnalle asetettavia ehtoja ja määräyksiä, ja siksi vaikutuksista on oltava selvillä. Tämä todetaan myös 8§ säännöskohtaisissa perusteluissa. Erityisesti pohjavesialueilla tai muilla herkillä alueilla jo pienetkin laukausmäärät voivat edellyttää ympäristöriskien ehkäisemiseksi erityisiä toimenpiteitä. Satakuntaliiton esittää ympäristölupaa edellyttävän laukausmäärän rajaa harkittavaksi uudelleen ja sääntelyn keventämisen perustelemista selkeästi.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi lakimuutosten vaikutuksina arvioidaan ampumaratatoiminnoista mahdollisesti johtuvien ympäristövaikutusten vähenevän. Satakuntaliiton näkemyksen mukaan luonnos hallituksen esitykseksi lakimuutoksesta ei vähennä ampumaratatoiminnoista mahdollisesti johtuvia ympäristövaikutuksia. Ampumaratojen ympäristönsuojelua koskevan lainsäädännön muuttaminen edellyttää vielä jatkovalmistelua, jotta voidaan varmistua ampumaratojen ympäristönsuojelun tason säilymisestä tai ympäristöhaittojen vähenemisestä ja saada aikaan sekä hakijan ja asianosaisten että lupa- ja valvontaviranomaisen kannalta selkeä sääntely.

Onko tehtävien siirtämisen seurauksena tarpeen muuttaa valtioneuvoston ohjesääntöä ehdotuksessa kuvatulla tavalla?

Satakuntaliitto viittaa edellisessä kohdassa esiin tuomiinsa näkökohtiin.

Muut mahdolliset näkemykset ja huomiot esitysluonnoksesta?

Ehdotuksen 5 a §:n mukaan Poliisihallituksen on pyydettävä lausunto radan sijaintipaikan poliisilaitokselta sekä kunnalta ja sen ympäristönsuojeluviranomaiselta. Tarvittaessa Poliisihallitus voi pyytää lausunnon myös muulta viranomaiselta. Ampumaratalain 763/2015 12§ mukaisesti maakunnan liiton tulee laatia ja pitää ajan tasalla kehittämissuunnitelmaa, jossa esitetään arvio maakunnallisten ampumaurheilukeskusten sekä muiden ampumaratojen riittävästä määrästä ja niiden sijoitustarpeesta maakunnassa. Kehittämissuunnitelmaa hyödynnetään selvitysaineistona alueiden käytön suunnittelussa.

Vireillä olevassa Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen aineistossa osoitetaan seudullisesti merkittävät ampumaradat. Niitä koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varmistaa toiminnan kehittämismahdollisuudet sekä ottaa huomioon toiminnasta aiheutuvat mahdolliset ympäristöhäiriöt. Lisäksi Satakuntaliitto seuraa yhteistyössä kuntien ja ampumaratoja ylläpitävien tahojen kanssa Satakunnan ampumarataverkoston kehittymistä ja päivittää tarpeen mukaan kehittämissuunnitelmaa sekä

ampumaratoja koskevia tietoja myös paikallisten ampumaratojen osalta. Jotta ampumaradat ja niiden kehittämismahdollisuudet voidaan ottaa huomioon alueidenkäytön suunnittelussa, Satakuntaliitto esittää maakunnan liittoa lisättäväksi ehdotuksen 5 a §:ään tahoksi, jolta tulee pyytää lausunto. Lisäksi Satakuntaliitto esittää, että Poliisihallituksella tulisi olla velvollisuus toimittaa tietonsa ampumaradoista maakunnan liitolle, jotta maakunnan liitolla on mahdollisuus täyttää lakisääteinen velvoitteensa ampumaratojen kehittämissuunnitelman ylläpitämisessä.

Lisäksi Satakuntaliitto kiinnittää huomiota asianosaisten osallistumismahdollisuuksien toteutumiseen ampumaratoja koskevissa lupamenettelyissä. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on esitetty muutosta muutoksenhakua koskevaan pykälään. Sääntelyn muutosten vaikutuksia asianosaisten osallistumismahdollisuuksiin ei ole aineistossa käsitelty lainkaan ja tältä osin esitystä on syytä täydentää. Prosessien sujuvuutta edistää se, että asianosaisilla on mahdollisuus tulla kuulluksi jo hankkeiden suunnitteluvaiheessa.

Uusiniitty-Kivimäki Minna
Satakuntaliitto